

01

የማህበራዊ ሚዲያ የሥነ ምግባር ደንብ

#defyhatenow

ተጠያቂ ሁን

ግልጽ መልዕክቶችን ይለጥፉ። ለሚያጋግሮው መልክቶች ኃላፊነት ይውሰዱ።

ትክክለኛ ሁን

ሁል ጊዜ የመረጃ ምንጮቻዎን እና እውነታዊነታቸውን ያረጋግጡ።

እምነት የሚጣልብህ ሁን

ወሬ ወይም የተሳሳተ መረጃ ከታሰራጭ።

ጠቢብ ሁኑ፦ ማህበራዊ ድህረ ገጾች ላይ ስታሳትም

- የቅጂ መብት፣ ግላዊነት እና አይፈለግ መልዕክቶችን በተመለከተ ሁሉንም ደንቦች ያኩብሩ
- የጋራ ፈጠራ የፈቃዶችን እና ውሎች ይፈትሹ
- ሥራውን ለቅጂ መብት ባለበት ያድርጉ እና በተመሳሳይ ያጋሩ

ፍትሃዊና ባለሞያ ሁን

- ለሌላ ሰው በቀጥታ የማትናገረውን አስተያየት አትለጥፍ።
- ከመለጠፍህ በፊት ስሞች ምን ምላሽ ሊሰጡ እንደሚችሉ ሁልጊዜ አስብ።

“አላማህ ምንድን ነው?”

ሁሌም መቻቻልን፣ እርስ በርስ መከባበርን እና

አብሮንትን ለማበረታታት መሥራት

- የማህበረሰብ ተሳትፎ
- ወደ አዲስ የማህበረሰብ ክበቦች እና የኢትዮጵያ ዳያስፖራዎች መድረስ
- ##ከጥላቻየፀዳቹኢትዮጵያ የምርት ስም ግንባታ (ስሞችን በአየር ላይ እና ከመስመር ውጭ ያሳትፉ)

ኢያንዳንዱ ትዊት፣ የብሎግ ጽሑፍ፣ የፊስቡክ ልጥፍ፣ ወይም አስተያየት፣ ወይም መልስ መሆን ያለበት፦

- ለአንላይን ማህበረሰብ አምነታዊ እና ጨዋ
- ቀላል እና በቀላሉ የሚረዱት
- ጥያቄዎችን በመጠየቅ ወይም ለድርጊት በመጥራት ተሳታፊዎችን የሚሳትፍ
- ፖለቲካዊ ያልሆነ/ከፖለቲካ ገለልተኛ
- ትክክለኛ ቋንቋ፣ ሰዋሰው እና ቅርጾት
- በአይታ የሚያነቃቃ ነገር (ፎቶ፣ ሃሳብ ወይም ቪዲዮ)
- ምንጮችን እና አዝማሚያዎችን ለማጉላት ሃሽታጎችን (#) ፣ መያዣዎችን (@ስም) እና መለያዎችን ይጠቀሙ።

03

የጥሳቻ | አደገኛ ንግግሮችን መቃወም

መቃወም እና አማራጭ ዘገባዎች

የመቃወሚያ ዘገባዎች በቀጥታ በጥላቻ ንግግር ግብረ መልስ እና ለማስወገድ አስፈላጊውን ጫና የሚፈጥር ሲሆን ይህም የጥላቻ ንግግር መልእክቶችን በማጣጣል እና ዋጋ እንዳይፍራቸው በማድረግ በተገቢው መቃወሚያ ክርክሮች እና እውነታዎች በመደገፍ ነው። በተቃራኒው ግን አማራጭ ዘገባዎች አዋንታዊ እና አካታች የአስምሮ አስተሳሰብ በማጎልበት ጠቃሚ ሃሳቦችን በመገንባት ረገድ ህብረተሰቡን በማበረታታት የጥላቻ ንግግሮችን ስርጭት ጨምሮ በሚልካም ጎን በአዲስ አይታ እንዲተካ ማድረግ ነው። ሁለቱም ስትራቴጂዎች አዋንታዊ ውይይቶችን በማጎልበት እና ጎጂ ዘገባዎችን በማምከን ላይ ያነጣጠሩ ናቸው።

የሚከተሉት አራቱ ዋና ዋና የተለመዱ አማራጭ ዘገባዎች ናቸው፦

በእውነት ላይ የተመሰረተ አማራጭ ዘገባ፦ ይህ አማራጭ ዘገባ ወይም ትረካ ተጨባጭ እና በማስረጃ የተደገፈ መረጃዎች ላይ መሰረት በማድረግ የጥላቻ ንግግር ለመቃወም አገልግሎት ላይ ይውላል። እንዲሁም በሃሰት የቀረቡ ጥያቄዎች ወይም መረጃዎችን በተጨባጭ ማስረጃ፣ የመረጃ ቋችን፣ እስታቲስቲ እና አስተማማኝ የመረጃ ምንጮችን በመጠቀም አድማጮችን ለማስተማር ይጠቅማል።

#DEFYHATENOW

የማህበራዊ ሚዲያ የጥሳቻ ንግግር መከሳከያ የመስክ ስራ መመሪያ

04

የጋዜጠኝነት ሥነ ምግባር መመሪያ

የጥላቻ ንግግርን በተመለከተ ጋዜጠኞች እና አርታኢዎች ቆም ብለው እና ጊዜ ወስደው አጸያፊ እና ቀስቃሽ ይዘት ያላቸው ሊያስከትል የሚችለውን ተጽዕኖ መገምገም አለባቸው። በሥነ ምግባር ጋዜጠኝነት አውታረመረብ የተዘጋጀው ይህ ባለ 5 ነጥብ ፈተና በዘና መሰብሰብ፣ በዘጋጀት እና ማስራጩት ላይ ጥያቄዎችን ያገላል። እንዲሁም የተነገረውን እና ማን አየተናገረ እንዳለ በሥነ ምግባር ዐውድ ውስጥ ለማስቀመጥ ይረዳል።

የተናጋሪው ሁኔታ

- የሥራ ቦታቸው በድርጊታቸው ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር የሚችለው እንዴት ነው?
- ልታዳምጣቸው ወይስ ችላ ልትላቸው ይገባል?

የንግግር ተደራሽነት

- ንግግሩ ምን ያህል ርቀት ይዟል?
- የተለመደ የአኗኗር ዘዴስ አለ?

የሞራል አማራጭ ዘገባ/ትረካ፦ ይህ አይነቱ ዘገባ ወይም ትረካ በትክክለኛ አስምሮ እና የሞራል እሴቶች የሚቀርብ በተለይ ደግሞ በጋራ የሚጋሩ ሰብአዊ እሴቶች እና ሁኔታዎች ላይ የተመሰረተ ዘገባ ወይም ትረካ ነው። በግለሰቦች እና በማህበረሰብ ላይ የጥላቻ ንግግር የሚያስከትለውን ጉዳት አንደ ማሳይ ይጠቀማል።

የቀልድ እና መሳሰቂያ ንግግሮች፦ የጥላቻ ንግግሮችን ለማጣጣል እና ለማውገዝ አገልግሎት ላይ የሚውሉ የማስመስያ እና የተጋነኑ ቃላት መጠቀም ናቸው። አድማጮችን በቀልድ መልክ በማበረታታት በጥላቻ ንግግር ላይ ያላቸውን የስሜት ነጸብራቅ በአዋንታዊ መንገድ ለማበረታታት መጠቀም ያካትታል።

አዋንታዊ አማራጭ ዘገባዎች/ትረካዎች፦ በዚህ መልኩ ይህ አይነት ዘገባ ወይም ትረካ በተለይ በማህበረሰቡ ዘንድ የተሰራጨውን የጥላቻ ንግግር ለመቃወም እና በዚህ ተቃውሞ ላይ ደግሞ የስፊውን ህዝብ አመለካከት የበለጠ አካታች በማድረግ በመቃወም ተግባር ላይ የሚውሉ አዋንታዊ ትርክዎች እና ምሳሌዎችን ያካትታል። ትኩረት የተደረገባቸው የማህበረሰብ ክፍሎች ወይም ቡድኖች ከዚህ የጥላቻ ንግግር እንዲወጡ ያሚያስችል ስኬታዊ ትረካዎችን እና አዋንታዊ አስተዋጽኦችን ማጋራትን ያበረታታል።

05

ጥበብ ሰሰሳም #ኦርተቪዝም

ከግጭት በኋላ የማከም ጥበብ

ኪነ-ጥበቡ በአንተ ላይ አንዲናገር አትፍቀድ፦ ##አክቲቪዝም ንግግርን መረዳት

ሥነ-ጥበብ፦ የሰው ልጅ የፈጠራ ችሎታ እና የፈጠራ ችሎታን በተለያዩ ሚዲያዎች ላይ መግለጽ ወይም ማመልከት፣ የዕይታ ጥበቦችን፣ የአፈጻጸም ጥበቦችን እና ሥነ-ጽሑፍን ጨምሮ፣ ውበት ያለው እሴት ያላቸው፣ ስሜትን የሚቀስቅሱ ወይም ታሪኮችን የሚናገሩ ስራዎችን ያስከትላል።

አክቲቪዝም ማህበራዊ ወይም ፖለቲካዊ ለውጥ ለማምጣት እርምጃ መውሰድና ኃይለኛ ዘመቻ ማካሄድ ነው።

##ኦርቲቪዝም፦ ሥነ-ጥበብን ለማህበራዊ ወይም ለፖለቲካዊ እንቅስቃሴ እንደ መሣሪያ ወይም መድረክ መጠቀም።

የተቃውሞ ሥነ-ጥበባት፦ በአንድ የተወሰነ ማህበራዊ ወይም ፖለቲካዊ ጉዳይ ላይ አለመደሰትን ለመግለጽ የተፈጠረ ሥነ-ጥበብ ነው።

የመልሶ ማቋቋም ሥነ-ጥበብ፦ ግለሰቦችና ማህበረሰቦች አካላዊ፣ ስሜታዊና ሥነ ልቦናዊ ሥቃይ ሲደርስባቸው ለመፈወስ የሚረዱ የኪነ ጥበብ ዓይነት ነው።

ጥበብ ጠባሳዎችን ይፈውሳል፦ በዚህ መንገድ ነው።

ያልታየውን መግለጽ፦ ሥነ-ጥበቡ ግለሰቦች በቃል ባልሆኑ መንገዶች የስነልቦና ጠባሳን ለመግለጽ ደህንነቱ የተጠበቀ ቦታ ይሰጣል።

ችግሩን ለመቋቋም የሚረዱ ዘደዎች፦ የሥነ ጥበብ ሥራ መሥራት ውጥረትንና ጭንቀትን ለመቋቋም የሚያስችል ጠናማ መንገድ ሲሆን ይህም ስሜታዊ ጤንነት እንዲኖር ያደርጋል።

በራስ መተማመንን ማጉልበት፦ የኪነ-ጥበብን የመፍጠር ሂደት የአፈጻጸም ስሜትን ያንላብታል እንዲሁም ለራስ ያለን ግምት መልሶ ይገነባል።

ፈውስ እና ዕርቅ፦ የኪነ-ጥበብ ፕሮጀክቶች ማህበረሰቦችን አንድ ላይ ያመጣሉ፣ ርኅራኄን እና መግባባትን ያበረታታሉ።

ማህበረሰብን መልሶ መገንባት፦ የትብብር ጥበብ የጋራ ዓላማን እና ለወደፊቱ ተስፋን ያበረታታል።

“ስላም ክራስ ይጀምራል”

02

ጾታዊ ጥቃቶች

ጾታዊ ጥቃቶችን መከላከል

ትምህርት እና ግንዛቤ፦ ጾታዊ ጥቃቶችን ለመከላከል ስለ ጾታዊ ጉዳይ ተጨባጭ ግንዛቤ እና ትምህርት አጠናክሮ ተገቢ መረጃዎችን፣ መገናኛ ወይም ግንኙነቶችን እና የመማሪያ ስልቶችን ስትራቴጂክ በሆነ መልኩ ስለ ጾታዊ ጎጂ ልማዶች እና አስተሳሰቦች እምነቶች እና አባባሎችን ለመለወጥ መጠቀም ለጾታዊ ጥቃት መከላከል የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ያበረክታል።

ማህበረሰብን መቀስቀስ እና ማሰማራት በተለይ የማህበረሰብ ክፍሎችን እና አባላትን እንዲሁም የአካባቢው ሃገር ሽማግሌዎችን በመቀስቀስ፣ በማደራጀት እና ስለ ጾታዊ ጥቃቶች አስመልክቶ ግንዛቤ ማስጨበጥ እና እቅማቸውን በማጎልበት በጋራ ጾታዊ ጥቃቶችን ለመከላከል እና ተገቢ ምላሽ ለመስጠት አቀናጀት በማሰማራት የተቀናጀ እርምጃ እንዲወስዱ ማድረግን ያካትታል።

የህግ እና ፖሊሲ ማሻሻያዎች በአግባቡ ጾታዊ ጥቃቶችን ለመከላከል እና የተሻለ ውጤት የሚያስገኙ የአስፈጻሚነት፣ ኦተገባበር እና የህግ ማዕቀፎችን፣ ደንቦችን እና ፖሊሲዎችን በየጊዜው ማሻሻል እና ተግባራዊ ማድረግ ያስፈልጋል።

የምጣኔ ሃብት አቅም ማጎልበት በተለይ የኢያንዳንዱን ግለሰብ የምጣኔ ሃብት እና የገቢ ምንጭ በማሳደግ እና የውሳኔ ስጪነት አቅም በማጎልበት በተለይ በሴቶች እና በተገለሉ ማህበረሰቦች ላይ ትኩረት አድርጎ መስራት ለጾታዊ ጥቃት ተጋላጭነታቸውን ይቀንሳል።

የጾታዊ ጥቃት ስልታዊ ምላሾች

በአንድ ማዕከል ዘርፈ ብዙ አገልግሎቶች አቅርቦት፦ ይህ አይነቱ አካሄድ የጾታዊ ጥቃት ሰላባ የሆኑ ወገኖች የሚያስፈልጋቸውን በርካታ መሰረታዊ አገልግሎቶች በአንድ የአገልግሎት መስጫ ማዕከል ማገኘት እንዲችሉ በማድረግ በተለይ - የጤና፣ የስነ-ልቦና፣ የህጋዊ እና የደህንነት አገልግሎቶችን በአንድ የአገልግሎት መስጫ ማዕከል ማገኘት እንዲችሉ ማድረግ ነው።

የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶች፦ የሚያመለክቱት የጾታዊ ጥቃት ሰላባ ለሆኑት የደረሰባቸውን የድህረ ጥቃት ዘርፈ ብዙ ችግሮችን

ለመቅረፍ የሚያስፈልጋቸውን አካላዊ፣ ስነ-ልቦናዊ ስሜታዊ እና የስነ ተዋልዶ ጤንነት አገልግሎቶች እንዲሁም ለአጥር ጊዜ እና ለረዥም ጊዜ የሚያስገዛቸው የህክምና እና የስነ ልቦና ህክምና አገልግሎት በሰለጠነ የጤና ባለሙያዎች መስጠትን ያካትታል።

የህግ ድጋፍ፦ የሚያመለክተው ጾታዊ ጥቃት ለተፈጸመባቸው ወገኖች የሚያስፈልጉ የተለያዩ አገልግሎቶች እና የሚደረግላቸው ድጋፎች የሚያካትት ሲሆን እነዚህ ዘርፈ ድጋፎችን ግለሰቦቹ ስለ ህገ አገልግሎት እና ፍትህ ስርዓት ግንዛቤ እንዳናራቸው እና እንዳያስኩ እንዲሁም ተደራሽ እንዲሆን የሚረዳ መደበኛ የድጋፍ አገልግሎት ሲሆን አገልግሎቶቹንም ማግኘት የሚችሉ (ለምሳሌ፦ ክፍርድ ቤቶች፣ ከፖሊሶች) ወይም መደበኛ ካልሆኑ አካላት (ለምሳሌ፦ በልማዳዊ ወይም ማህበረሰብ አቀፍ ስልቶች) በመጠቀም መታገታቸውን ለማስከበር እንዲሁም ተጠርባሪዎች እና ወንጀል ፈጸሟዎቹ ተጠያቂ ማድረግ የሚችሉበት እና መብታቸውን መጠበቅ የሚያስችላቸውን ድጋፎች ሁሉ ያካትታል።

የመጠለያ እና ማህበራዊ ድጋፎች፦ ይህ አይነት አገልግሎት ጾታዊ ጥቃት ለደረሰባቸው የሚደረግ የመከላከያ የአንከብካቤ እና ተጨባጭ ድጋፎች እንዲሁም የስነ-ልቦና ወይም ስሜታዊ ድጋፎች ሲሆን እነዚህ ድጋፎችን በጥቃቱ ሰለባዎች ላይ ሊደርሱ የሚችሉ ኦፋባኝ አደጋዎች ማምለጥ እንዳችሉ እና ለወደፊት የተረጋጋ ህይወት መምራት እንዳችሉ እንዲሁም ከደረሰባቸው ጥቃት የተሳሳ የደረሰባቸውን የስነ ልቦና የስነልቦና ጉዳት/ጠባሳ እንዳፈወሱ እና ወደ ቀድሞ ኑሯቸው መመለስ እንዳችሉ የሚረዱ የድጋፍ አይነቶችን ያካተተ አገልግሎት ነው።

የጉዳይ እያያዝ አቀራረቦች፦ በዚህ አቀራረብ የሰለጠኑ ባለሙያዎች እንደ ማህበራዊ ሰራተኞች ወይም የጉዳይ ሰራተኞች ከጾታዊ ጥቃት ሰላባ የነበሩ ሰዎችን ፍላጎት ይገመግማሉ፣ የግለሰብ እንከብካቤ እቅድ ያዘጋጃሉ እና የጤና፣ የስነ-ልቦና ድጋፍ፣ የደህንነት እቅድ፣ የህግ እርዳታ እና መጠለያን ጨምሮ የተለያዩ አገልግሎቶችን ማግኘትን ይጨምራል።

ሁለቱም የመከላከል እና ምላሽ አቅርቦት ስልቶች ለጾታዊ ጥቃት ሰለባዎች አጠቃላይ አቀራረብ አስፈላጊ ናቸው፣ ይህም የረዥም ጊዜ ለውጥን እና ወዳያውኑ የጥቃቱ ሰላባ የሆኑትን መደገፍ ነው።

ምስጋና

የ#defyhatenow አላማ፦

- በማህበራዊ ሚዲያ ላይ የተመሰረቱ የጥላቻ ንግግሮችን፣ የግጭት ንግግሮችን እና በኢንተርኔት አማካይነት የዓመፅ ቅስቀሳዎችን ለመከላከል የግንዛቤ ማስጨበጥ እና የመከላከያ ዘደዎችን ማዘጋጀት።
- ለግጭት ወኪሎች ክፍት ከማድረግ ይልቅ በማህበራዊ ሚዲያ ገጽታ ላይ ‘ አምነታዊ ተጽዕኖ ፈጣሪዎችን ’ በሰላም ግንባታ እና በተቃራኒ መልዕክቶች ድምዖ ለማጉላት።
- ዓለም አቀፉን ዳያስፖራ በአየር ላይ የሰላም ግንባታ ማዕቀፍ ውስጥ ማምጣት።
- የቲክኖሎጂ ተደራሽነት ባላቸው እና በሌላቸው መካከል በማህበራዊ ሚዲያ ዘደዎች እውቀት እና ግንዛቤ ላይ አንደ ድልድይ በመሆን ክፍተቶችን ማጥበብ።

http://defyhatenow.org info@openculture.agency
© 2025 r0g_agency for open culture and critical transformation gGmbH Berlin

ሀሳብ፦ **r0g_ኢጀንሲ** **gGmbH** በርሊን፦ ስቲፈን ኮቫትስ እና ሱዛን በሊንግዛውሰን የመስክ መመሪያው *ነዳፊ* አርታኢ እና የጨዋታው ባለ ሀሳብ፦ ጆዲ ሮዝ እና የምስራቅ የትንበርክ የኢትዮጵያ የመስክ መመሪያ እና **A1** ፖስተር *ነዳፊ*፦ የምስራቅ የትንበርክ ኢትዮጵያ ስዕላዊ ማብራሪያ እና ጨዋታ፦ የምስራቅ የትንበርክ በኢትዮጵያ ቅርናጫፍ ስራ እስኪያጅ፦ ብሩክ መዝገቡ የመስክ መመሪያው ፕላን *ነዳፊ*፦ ኬንዲ ጂኩንዳ እና ብሌን ገብረህይወት ደስታ

ኢትዮጵያ፣ ሁለተኛ እትም፣ 2017
#defyhatenow #ThinkB4UClick #HateFreeEthiopia
የ#defyhatenow የማህበራዊ ሚዲያ የጥላ